

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Copula fiat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

removeant, illos virtute, & implicitè intendunt. Ita Sanchez *ibidem*, & lib. 2. *disp.* 26. n. 25. in simili.

7. Expresse excludere finem multiplicandæ prolis: immò etiam cupere filios non procreare, veniale est; quia ex una parte jam implicitè remanent alij recti fines; & ex alia, nonnulla inordinatio est illi optare; Non est tamen mortale, quia tunc nihil Coniux ponit, ut supponimus: quod re ipsa obiter conceptioni prolis. Quod si ob bonum finem, v. g. quia pauper est, nec potest alere filios, illud optaret, ne veniale quidem esset. Qui non reddit debitum, ne prolem multiplicet, an peccet; Vide *max* n. 23.

8. Dices Thomas Sanchez lib. 9. *disp.* 9. tunc solum putat, non esse venialem culpam usum Matrimonij ob finem sedandæ concupiscentiæ, vel sanitatis tendendæ; quando non habet conjux alia media, quibus carnem sedet, vel sanitatem tueatur. Responde: At Emmanuel Sà v. *Debitum conjugale*, n. 5. cum aliis apud Sanchez *ibidem* d. 19. n. 2. putat absolute hos duos fines semper liberare conjuges ad omni culpa. Confirmo, quia nolo obligare Fideles, qui humano modo solent operari, & non metaphisico, ad speculandum, quodnam medium sit aptius ad tentationes superandas; satis habeant, si eligant illud quod est aptum. Adde conjugi uxorato, convivente domi uxore (quare per fugam vincere non potest, quod omnium optimum remedium est in hac materia) immò & ad filios procreandos intento, satis difficilia esse alia media ad sedandam concupiscentiam. Ita Layman lib. 6. *tract.* 10. p. 2. c. 4. n. 2. Simile quid de sanitate; cum enim obvium habeat hoc remedium, nolo eum obligare ad alia conquirenda.

9. Denique cum, qui ex sola delectatione petit, vel reddit debitum, peccare solum puto venialiter. Ita Pont. lib. 1. *de matrim.* cap. 21. n. 6. Quare cum apud aliquem legis, (Non peccat Coniux, qui alteri ob delectationem petenti reddit debitum) ita Cœlestinus Sueffionensis in *comp. theol. moral.* r. 2. c. 30. sic interpretatur: Non peccat, qui alteri ob delectationem petenti, ipse reddit, ut suæ obligationi satisfaciatur.

10. Dices: Cur non sequimur Io. Sanch. *disputat.* 23. n. 25. qui contendit finem solius delectationis in Conjugatis, nec seccatum quidem esse veniale, sicuti non est pulchrum prospicere Campum, fragrantem Rosam odoratum ob voluptatem admoveat, suavi melodiae liberas aures dare? Respondeo; Ideo illum in hoc non sequimur, quia saltem in praxi, ad quam tendit semper nostra Doctrina, in re tam lubrica, qualis est luxuria, adest communiter, in volente solum delectationem, periculum labendi in excessum, nimis eo voluptatis fini adherendo; qui excessus in re, quomodocunque concessa, semper culpa venialis est, veluti excessus cibi, potus, &c. ut explicat idem Ioan. Sanch. *ibidem* ex quibus verbis.

11. Atque hic obiter nota, propter eandem rationem dictam num. 9. ibi (ut sua supplicationi satisfaciatur) fieri, ut quamvis peccet is, qui petit habens fortè Votum Castitatis, vel qui petit cum affinitate post matrimonium contracta ex incestu, altero conjuge non consentiente; tamen non propterea peccet is alter conjux, qui legitime reddit, potest siquidem, licet non teneatur. Ita Castro Pal. *disp.* 3. *de matrim.* p. 4. §. 10. n. 6. & 7. pravus enim ille finis, & vinculum illius affinitatis se tenentis solum ex parte petentis, & non ex parte actus, nequit commaculare ipsum actum reddentis debitum ex obligatione iustitiæ. Nonnulli hic addunt, debere conjugem non reddere, quando id non est illi incommodum, id quod dicunt, ne cooperetur conjux sine ulla causa cum peccato alterius, quod facile posset evitare. Sed certè in praxi vix invenies non adesse ejusmodi incommodum; semper enim adest timor, ne alter, qui iam copulam appetit (nam propterea petit) ægrè ferat se repelli, & ne enascantur discordiæ.

12. Dixi (legitimè reddit) si enim post initum Matrimonium appareret aliquod impedimentum dirimens, per quod ij conjuges legitimè non sunt, reddere certè

non posset, quia tunc esset fornicatio, non verò copula maritalis, & malitia se teneret ex parte actus, solum ex parte petentis. Rursus, si, qui Votum Castitatis non habet, petat debitum ab eo, qui tale votum habet, vel ab eo, qui contraxit post matrimonium prædictam affinitatem ex incestu (quæ nunc, solum contrahitur ex copula cum consanguineis in primo, vel secundo gradu sui conjugis) potest quidem, ut dictum est, petere, quia non privatur jure suo; & ille à quo petit, potest, & tenetur reddere, ne ipsum dicto jure privet; ut non potest reddere in priori bini Matrimonij, tunc existente altero conjuge adultero. Ratio est, quia tunc alter non obligatur reddere ex obligatione iustitiæ; unde non habet caput, quo excusetur à cooperando cum peccato petentis.

13. Intencio. Conjuges habentes ex intentione copulam, ut haberent etiam si conjugati non essent, vel tunc cogitando de liberatè de alia, vel optando turpiter aliam, vel suam esse aliam sibi non conjugatam, peccant mortaliter. Ita S. Thom. in 4. d. 3. q. 2. ad 3. apud Sanchez *de matrim.* d. 1. n. 3. Nav. cap. 16. n. 23. Bon. *de matrim.* q. 4. p. 6. n. 6. quia sic, per delectationem motus tendentem in eam, quæ re ipsa non est sua: quam doctrinam sic limitat Sanch. l. 9. d. 17. n. 6. Si delectatio hac conjugis in muliere respiciat, sed in sola pulchritudine viri, aut femine alienæ, perinde ac posset in cogitatione arboris pulchre delectari, vel sic, ad actum conjugalem excipitur: nullam inde lethalem culpam cum delectatio in nullo turpe objectum feratur, & ad honestum finem dirigatur. Non tamen est hoc aliter permittendum, sed valde dissuadendum ratione periculi. Hæcenus Sanchez, Quia ratione delectationis copula præterita, futura, vel conditionata, dicam suo loco lib. 10. c. 4. §. 5.

14. Effusio extra vas. Peccat mortaliter mulier, quæ suscepto semine se erigit, vel mingit, & sic velit conceptionem impedire. Ita Sanchez lib. 9. *disp.* 21. n. 3.

Velit dicere; nam quia matrix semper retinet multum seminis propter vim retentivam, quam pollet, re ipsa non impedit, licet multum noceat: Ita Belloch. *de casibus reservatis*, p. 2. q. 4. n. 365. peccat nihilominus ex illo pravum animo, quare si hic desit, sequere ob alios bonos fines erigat, vel mingat, culpa saltem gravi vacabit. Huc facit quidam casus, quem afferam non multò post c. 7. §. 1. n. 3. Fagundes in *dec.* l. 2. lib. 6. cap. 3. num. 50. ait non peccat feminam se invertentem post copulam, ut semen foras ejiciat, ne concipiat; quando aliqua causa rationali excusat, v. g. periculum mortis in partu, aut labor magnus, & magnum detrimentum in detinendo. Sed certè nulla ratione est audiendus: quia impedire generationem, est ex se intrinsecè malum.

Dices; Sanchez alios cit. lib. 2. *de matrim.* d. 22. num. 17. docet sponfam per vim oppressam à sponso ante bini, posse semen in continentia statim expellere: & idem diceret de quacunque femina vi oppressa, quia (inquit) tunc reputatur mulier se defendere: sicut enim suam rem defendere reputatur dominus quando statim rem à fure subreptam sibi reassumit: Sic, si femina statim semen furtivum ejiciat, adeoque generationem impedit: Ergo impedire generationem non est intrinsecè malum, quia si hujus generis esset, Sanchez non potuisset dicere in prædicto casu licere.

Respondeo: Hanc Doctrinam Doctissimi Sanchez meritò non admittimus: tum à posteriori, quia sequeretur hoc ipsam, nempe licere generationem aliquando impedire: tum à priori, quia femina potest quidem se defendere omnibus aliis viis, non verò quando adest damnum tertij innocentis: ut in casu nostro adest damnum prolis. Sicuti nec dominus posset sibi rem suam statim à fure repetere cum directo damno innocentis aliqujus tertij. Cætera vide apud Texedam in *Theol. moral.* l. 2. l. 4. §. 1. n. 124.

15. Peccat item Maritus, qui copula incepta, desistit seminando, quando uxor jam seminavit. At si hæc non seminavit, poterit, ex Dian. p. 3. r. 4. ref. 204. c. 223. Sanch.

Sancti. 19. n. 3. de ejus assepsu se retrahere, modo
non sit periculum pollutionis extra vas, id tamen magna
cautela? quia irrita jam utriusque natura,
facilis est alterutris feminatio extra copulam, quod
probat Leander de Sacram. 2. 2. n. 9. disp. 2. 9. 15.

16. Illud concedit Præpositus in 3. 3. quest. 74. art. 10.
17. apud Dian. p. 6. tract. 9. resol. 37. si vir ob morbum,
autem causam copulam interrumpat, si deinde sequatur
pollutio extra vas ab ipso nequaquam intentat, nec adfit
periculum consentiendi, non esse saltem mortale, quia
tunc ea sequitur contra voluntatem ex opere licito.
Nam propter eandem rationem iudicant merito non
nulli fornicantem posse, atque adeo debere extrahere
à copula incepta, etiam post semen à fornicante
emissum, nam recedendo ab illa recedit à peccato, quod
semper est licitum, immo debitum, quare, si sequatur
pollutio, sequetur ex opere licito, & præter intentionem,
committitur. Lege Less. l. 4. c. 3. dub. 7. n. 55. Sanch. lib. 9.
c. 1. n. 7. docentem esse probabile licere, immo regeri
fornicantem ad prosequendam copulam, quando fecerit
jam seminavit, vel inevitabiliter seminabit, contra
quod agit Averfa citatus, & exceptus à Diana p. 9. n. 8.
n. 1. 6. p. 6. ref. 37.

Quod dixi concedi à Præposito, est enim dislin-
guendum. Vel enim primum, Vir consulto commiscetur
cum vxore, volens propter morbum non seminare,
prævidens tamen futuram pollutionem extra vas; Et
in illo modo est approbandum, quod tamen videtur
approbari à Diana p. 6. n. 6. ref. 37. Ratio mihi manifesta
est, quia nonquam licet procurare pollutionem, seu dis-
missionem seminis. Sed quid est magis id procurare quam
commisceri cum muliere; animo se retrahendi, quando
parata est irritata satis ad seminandum? Sane commixtio
hæc magis est procurativa seminis, quam sit qualibet
contractio genitalium, manibus, vel quolibet instrumen-
to facta. Id tu dixeris, conjugem dare operanti rei li-
cite? Verendorum tactus aliqui sunt probabiliter licite
comparatis extra periculum pollutionis; non vero tan-
tius valde impudici, ut est contractio, & natus co-
itum: quia tunc id non est solum tangere, sed ipsam
met procurare pollutionem, ut dicitur mox n. 5. 6.
Multo ergo minus licet hæc commixtio, seu copula
inchoata.

Vel secundò, Vir commiscetur cum vxore animo
legitimè seminandi intra vas, sed interim incidit re-
pentina alicuius inexpectati morbi accessio subitus
tunc motus, subita rixa, &c. & tunc se retrahat, & id
approbare solum potuit præpositus, quemvis prævi-
deatur futura seminis dispersio, sed non intendatur, tunc
enim vere per accidens, & extra intentionem sequitur
pollutio.

17. Duo supersunt hic explicandi: Primum sic
propono: Vxor quædam satis frigida, minuscule vene-
ra aliò cogitationem vertebat, dum vir eum ea congre-
diatur, unde fiebat, ut ipsa non seminante, seminare
dumtaxat Maritus: quò illam peccato dampnabis? Res-
pondeo, nullo condemnat Præpositus in 3. part. quest. 6.
4. n. 55. lege Dianam p. 4. tract. 14. ref. 37. quia semen
mulieris valde probabiliter nec activè, nec necessariò
ad generationem concutitur. Præterea, si illam condem-
naret, etiam reas efficeret vetulas, sterilesve congregien-
tes cum viris validis, & fetacibus. Propter eandem ratio-
nem nonnulli rectè docent, mulierem non obligari ex-
pectare viri seminationem, & item, ubi vir seminavit,
posse ipsam suam seminationem negligere. Ita Thom.
Sanch. lib. 9. d. 17. n. 6. Convertere denique animum ad
alia, ne natura exciteretur, licetè potest vxor. Ita Martin.
des. Ioseph. apud Dian. p. 10. tract. 13. ref. 4. fin. huc enim
obligationi sufficienter satisfacit, si viro vltum sui corpo-
ris ipsa præstet.

16. Secundò quid contra? Potestne licetè vxor post-
quam seminavit vir, membrumque retraxit (nam illum
obligare non possum, ex Sanchez ibid. n. 9. ad expectan-
dam, ut post seminationem suam, seminet mulier, licetè

expectare possit, si velit) potestne, inquam, se ad semina-
ndum manibus adiuvere? Respondeo, licet aliqui ne-
gent, ut Rodriguez in summa p. 3. c. 88. n. 4. Castr. Pal. d. 3.
de matr. p. 4. §. 3. n. 6. Texeda mox citandus, tamen cum
Sanchez ibid. d. 17. n. 12. licet id in Editione Lugdunensi,
anno 1621. sit expunctum (inclinat Diana p. 2. n. 17. re-
sol. 38. Lessias lib. 4. c. 3. dub. 7. n. 55. & dub. 14. n. 94. alit-
que ab eodem Dian. ibid. citati; quamvis idem Diana
contrariam sententiam amplexus deinde fuerit, ex Texe-
da p. 9. n. 8. ref. 31. p. 10. n. 13. ref. 42. probabiliter pu-
to licere modò sit continuò, & immediatè. Ratio est;
tum quia est probabilis etiam illa sententia, quòd semen
mulieris multum conferat ad generationem; tum quia
nimis durum esset, irritam naturam velle compescere;
idque non rarò, quia mulieres sunt viris frigidiores,
tum denique, quia illa mulieris seminatio, in eo casu
complementum est præcedentis actus maritalis. Quibus
rationibus conatur respondere Texeda adductus à Dia-
na d. resol. 5. 1. sed illæ responsiones, vel mediocri Theo-
logo proliquantum frigeant.

Nec minus friget ratio Castro Palai loco citato, quam
contra sententiam Sanchez affert. Coniugibus (ait) ea co-
pula licita est, per quam efficiuntur una caro: at mulier
per illam effusionem non videtur fieri una caro cum viro,
suprà ab ea separato; ergo, &c. Hæc ille. Sed merito (sa-
pientissime vir) dixisti (non videtur) nam Maritus, &
vxor non sunt una caro, per externum illum tactum
corporum, qui videtur; sed per commisionem semi-
num utriusque, quæ non videtur. Vnde colligo prin-
cipium Castro Palai, sententia Sanchez valde favere;
sic: Ea copula (dicit merito Castro Pal.) licita est Coni-
ugibus, per quam efficiuntur una caro: subsumere po-
test Sanchez: sed sunt una caro per commisionem se-
minum; ergo, &c.

Nonnemo benignius aliquid doctrinæ à nobis ha-
ctenus traditæ concedit. Docet enim etiam ipsum Vi-
rum licetè posse tunc suis manibus adenda vxoris con-
tractare, ut ipsa seminet; quia id (inquit) non est nisi
licitam copulam perficere: Ita Bancius, Leander, Mar-
tinus de S. Ioseph, quos citat, sed reprobat Dian. part. 10.
tract. 13. resol. 42. quod tamen, an sit probabile, expen-
dant alij.

19. Illud difficile erit Vxori Diximus n. 4. eam posse
reddere, & petere debitum à viro, qui in fine copulæ
solet membrum extrahere, & extra vas seminare. Iam
si ipsa Vxor in eo casu non seminavit, irritatæque satis
est, poteritne se provocare ad seminandum? Respon-
deo: Neutiquam id concedo: solum si sequatur suo
naturali fluxu sin. consensu seminatio, ipsa non erit
in culpa. At, si se provocet, quæ ratione à culpa li-
berabitur? Semine enim Viri in utero non existente,
suum semen non emitteretur ad generationem adiu-
vandam, sed ad libidinem explendam. Huic ego non
mulieri auctor sum, ut nec petat, nec reddat, si id in-
conveniens imminere prævideatur: potest enim non redde-
re, & consequenter debet non peccare hoc periculo
imminente; ipsa enim ad hanc redditionem ea circum-
stantia infectam nunquam se obligavit.

20. Debitum copulæ Coniugi non adultero, quamvis
excommunicato ex Castro Pal. de matr. disp. 3. q. 4. §. 10.
seriò petenti etiam semel negare, vel differe coniu-
gale debitum, per se mortale est, ex triplici capite, ex
eodem ibid. §. 1. n. 5. contra Pont. lib. 10. de matr. cap. 2.
n. 2. dicentem semel, aut iterum negare non esse
mortale, idque etiam dote non soluta, ex Sanchez lib. 9.
de matr. disp. 5. n. 1. Quia coniugi negatur, quod
suum est, Quia ex negatione exoritur discordia;
Quia ferè semper adest periculum incontinentiæ in con-
iuge petente. Sunt tamen huius rigoris, ordinariæ
exceptiones decem.

12. Prima: Quando precibus, & blanditiis vir petis
vel ita remissè petit, ut facile desistat. Ita Corneio, &
Ochag, apud Dian. p. 5. n. 3. resol. 14. & tract. 14. ref. 37. fin.
tunc enim non videtur graviter offendi ex negatione

nam etiam quando solis precibus petit creditor debitum pecunie, cum possit serio, iudicatur non ferre graviter dilationem solutionis, semper intellige, si absit periculum incontinentie, & nisi ex veracundia quis non auderet aliter exigere.

22. Secunda: quando eodem sermone periculo, raro Vxor deneger. Ita idem *ibid.* Quare si quinquies soleat Vir petere in mense uno, potest vxor semel non correspondere, ut etiam potest matutine petitioni sero ad vespertas debitum reddere. Ratio vtriusque didi est, quia non existente incontinentie periculo in petente, levis vtraque dicta negatio iudicanda est. Quid si nimis crebro vir petat? Respondeo: sane negare licet potest, si absit incontinentie periculum: quia mulier ad ordinatum, communemque modum se obligavit, non ad superfluum, quale tamen sit istud superfluum, difficile est dimetiri; nec alio modo, nisi iudicio prudentis, spectata etate, viribus, sanitatis conjugum expendendum.

23. Tertia: quando coniux negat ob multitudinem proliis, quam sustentare nequit: Ita Sotus contra Navarr. apud Laym. lib. 5. tr. 10. p. 3. c. 1. num. 16. Contra Castro Pal. c. 5. 10. num. 9. Sicut enim in aliis debitis magna incommoditas excusat a solutione, ita hic. Semper tamen, ut nimis saepe dictum est, secluso periculo incontinentie. Quo item secluso, posse Coniuges convenire, ut non exerceant copulam, ne onerentur filijs; mihi dubium non est.

Hinc insurgit nova questio, An possit quis negare debitum propter ferorem oris sui conjugis, hæc enim magna incommoditas est.

Respondeo, non posse. Primo, si factor non est magnus. Secundo, si aliquibus remedijs, puta odore apud se vel coniugem assumpto, vel iterata ablutione vinci illa maleolentia possit. Tertio, si aliquo tempore malus odor, cessante fortasse infirmitate, deferbeat. Posse autem, si factor est notabiliter gravis, nec vllō modo, vel tempore vinci queat, immo tunc, etiam separationem toti fieri posse, docet Banci in *singul. casu*, de quo casu in terminis à nullo Doctore fuisse disputatum, *ibid.* affirmat.

Ratio allata doctrinæ esse potest, quia in prioribus tribus casibus difficultas non esse tanta supponitur, quæ possit vincere obligationem debiti, quam contrahunt coniuges in contractu matrimonij. At in ultimo casu, cum supponatur magna difficultas, non præsumuntur coniuges vltimū matrimonij cum tanta difficultate (quæ moralis impossibilitas vocatur à Theologis) promississe.

Confirmatur, quia docet Sanchez lib. 9. de matr. d. 24. num. 21. circa fin. non teneri sanum conjugem reddere debitum coniugi, qui incidit in lepram, etiam secluso periculo contagij, quando accessus est satis difficilis, ac moraliter impossibilis ex nausea talis morbi, assertaque Cardinale dicentem, non compelli conjugem ad debitum reddendum, quando ob lepram nimius horror insurgit. Sed eadem nausea militat in casu, de quo loquimur. Ergo. Quando factor fuit cognitus ante initium matrimonij, mox dicam.

Quid, si coniux malè olens patiatur morale periculum incontinentie? Respondeo, nec tunc in ultimo casu prædicto obligari conjugem alterum, ad reddendum. Ratio est, quia lex charitatis non obligat cum tanto incommodo proprio, saltem quando necessitas spiritualis proximi non est extrema, nec gravis, quemadmodum non est hæc, cum coniux malè olens suis stimulis impuris, possit alijs remedijs occurrere: lege *n. sequentem*.

24. Quarta: Quando negat propter rationabile periculum, suæ salutis, ut si ipse sit febri oppressus, vel coniux alter sit morbo contagioso affectus, vel post cibum, vel balneum assumptum, &c. Ita Sanchez lib. 9. de matr. disp. 24. per totam. An vesd tunc, quamvis non obligetur, possit nihilominus licitè reddere? Distinguendum est: Si est periculum vitæ, non potest, quia nemo est Dominus suæ vitæ. Si est solum periculum

longi morbi; ut Gallici, lepræ, &c. licet non obligetur tamen potest: quia in his morbis, quamvis diuturnum non ad mortem tendentibus præcedat Matrimonij amor, atque evitatio periculi incontinentie in vxo- que coniuge.

Vxor semper nitens factus mortuos, an possit reddere, & petere, & posito quod possit (ut certe potest) an neatur reddere, diserte habes apud Sanchez lib. 7. de matr. d. 102. n. 8.

Sed quid, si sit periculum incontinentie, obligatur tuus sanitatis periculo coniugi copulam tunc concedere? Respondeo: non obligaris: Ita Coninch. Laym. alique apud Castro Pal. disp. 3. de matr. p. 8. §. 10. n. 4. Præposit. 3. p. quæ 6. de matr. dub. 5. num. 14. quia alia via consulere potest Coniux.

Quando lepra præcessit matrimonium, & à te facta cognita fuit, tunc ex Sanchez. *ibidem* debet reddere, & ejusmodi periculo longi morbi consensum legitime præbuiti, & commune est omnibus passionibus, unde delegatur vitium rei, ita obliget contractus, sicut si vitium abesset; Idem igitur erit in præcedenti casu de factor, si illius consensu fuit, nisi sit tantus, sive factor, sive horror ex lepra, ut physicè te inhabilem reddat ad copulam, *ibidem* notavit Sanchez.

25. Quinta: In primo bimestri, post initium Matrimonij verbis de præfenti, non obligantur Coniuges reddere debitum, quo consummatur Matrimonium, quod per sacros Canones *c. ex Publico, de comm. conjug. in l. duobus mensibus*, dum est Matrimonium solum tantum & non consummatum, possunt deliberare de Religione assumenda, lege Sanchez lib. 2. de matr. disp. 22. Quod certi sint, se nolle esse Religiosos, adhuc non obligantur reddere. Ita Præp. in 3. p. q. 3. dub. 6. n. 47. apud Dian. p. 4. ref. 133. favet Sanchez loc. cit. num. 16. contra Coninch. de Sacram. d. 26. dub. 4. concl. 2. num. 46. quia ille animus non tollit jus, quod habent in toto eo bimestri; quod quidem jus datum fuit absolute, licet propter illum transierim finem deliberandi. Post consummationem matrimonij quocunque tempore factam, semper debet de reddere oportebit; quia non est amplius Religio locus.

26. Sexto Possibile est Coniugem negare debitum petenti ante benedictiones Ecclesiæ, notant probabiliter aliqui. Ratio est, quia probabilis censetur opinio: docet copulam conjugalem ante dictas benedictiones, peccatum esse veniale: hoc ergo velle evitare, non se copulandum, licebit coniugi.

Petenti verò ante denuntiationes, (si quando matrimonium ante illas contractum de præfenti rite fuit) multo certius est posse debitum denegari: quia consummatum matrimonium raram, non promissis denuntiationibus, esse mortale ex Tridentino colligit probabiliter Sanchez lib. 3. de matr. d. 11. n. 3. alique apud ipsum. Velle autem mortale peccatum evitare, non licet solum, sed debet. Non inficior interim alios putare non esse mortale, quando certi sunt conjugati nullum inter se adesse dirimens impedimentum: nam propterea ij sequenti hanc opinionem, possent sine peccato copulari. Ita Sot. Ledesma, Rod. alique, quos cit. Diana p. 9. tr. 8. ref. 19.

27. Septima. Ei, qui emisit Votum Castitatis, & ei, qui contraxit Affinitatem cum suo Coniuge ex incestu, potest alterum Coniugem negare debitum, innui *suprà*, n. 12. Sed adverte, si tu consensisti Voto, vel incestui, non solum te non teneri reddere debitum, sed nec posse petere, quia per consensum datum ad votandum renuntialisti iuri petendi. Ita Laym. lib. 5. tr. 10. p. c. 3. n. 12. & 15. fin. & per consensum ad incestum, incurristi etiam tu ex Sanchez lib. 9. de matr. d. 27. n. 3. in penam non petendi debitum ut *ibid.* insinuavi.

28. Octava: Non peccare Vxorem nolentem reddere debitum, dum ipsa est in suis menstruis, probabiliter docet cum alijs Bonac. de matr. q. 4. p. 6. n. 10. quia tunc esset peccatum veniale copula, ob difficultatem retentionis feminis, &c.

